

ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Процес переходу до сталого розвитку передбачає серйозні зміни в сфері впливу суб'єктів ринку на екологічну ситуацію щодо навколишнього середовища. В результаті цього виникло питання екологічної відповідальності бізнесу, яка є частиною корпоративної відповідальності бізнесу. Екологічна відповідальність діяльності підприємств полягає в зменшенні негативного впливу на навколишнє середовище і включає в себе не тільки законодавчі зобов'язання, але є добровільною і сприяє підвищенню конкурентоспроможності та репутації компаній з допомогою соціальних і економічних агентів, так званих стейкхолдерів. Стейкхолдер – це особа або група осіб, що впливає на діяльність організації, відчуває на собі цей вплив та спонукає впроваджувати нові заходи в питанні екології. Основними стейкхолдерами є: інвестори, кредитори, менеджери підприємства, працівники підприємства, постачальники, споживачі, суспільні і державні інститути.

В основу функціонування системи екологічної відповідальності бізнесу покладено три функції: превентивна, стимулююча та компенсаційна. Дані функції забезпечують збереження співвідношення між економічними та екологічними інтересами господарської діяльності на основі попередження, скорочення та відновлення завданих втрат у навколишньому середовищі. Така ситуація вимагає системного підходу до цінностей екологічної корпоративної відповідальності в роботі менеджерів та щодо культури в організації. На сьогоднішній час важливою умовою повноцінної діяльності українських компаній на світовому ринку, особливо в Європі, є саме екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності, що передбачає створення конкурентних товарів згідно з міжнародними стандартами, які в певній мірі нещадніші, ніж вітчизняні.

Також слід виокремити головні проблеми, які сповільнюють розвиток екологічної відповідальності бізнесу як інструменту розвитку інтеграційних процесів в Україні, а саме: неквапливий розвиток державних та суспільних інститутів екологічно безпечного виробництва; невідповідність законодавчої бази (розмір штрафів не стимулює підприємців вкладати кошти в захист природного середовища чи відновлення зношених очисних основних фондів); брак надійної системи екологічної сертифікації та стандартизації в сфері екологічної відповідальності; недостатня ступінь культури екологічної відповідальності.

Задля вирішення цих проблем Верховна Рада України ввела в дію 1 січня 2020 року Закон «Про Основні засади (стратегію державної екологічної політики України на період до 2030 року)». Варто зазначити, що екологічна безпека під підприємства також залежить від дії зовнішніх та внутрішніх факторів чи ризиків. Їх негативний вплив проявляється в зменшенні можливостей впровадження підприємствами в свою роботу екологічної відповідальності. Зовнішні або екзогенні ризики проявляються як вплив у екологічній сфері та зумовлюються станом навколишнього середовища, в якому працює фірма чи підприємство. Такі загрози неможливо контролювати, тому їх обов'язково слід враховувати при ухваленні рішень та намагатися зменшити їх негативну дію. Внутрішні або ендегенні ризики – це ризики, які виникають в межах підприємства і на які організація може впливати та керувати.

Розглядаючи основні елементи екологічної корпоративної відповідальності, слід виділити наступне: впровадження в роботу підприємства відкритої екологічної політики, яка забезпечує дотримання законодавства в даній сфері, відповідних принципів та стандартів; екологічний аудит, який визначає головні напрямки корпоративної екологічної політики та проводить комплексну оцінку наслідків діяльності організації на оточуюче середовище; залучення співробітників до ініціатив, тобто виховання в них екологічної відповідальності через аспекти екологічної етики; екологічність постачальників, тобто використання в своїй роботі екологічно безпечних матеріалів, які виробляються з дотриманням безпечних для природи технологій; використання інновацій для переробки та утилізації відходів; використання замкнутих циклів тощо. Для забезпечення ефективної реалізації екологічної політики та відповідальності бізнесу необхідно дотримуватися таких принципів: надання пріоритетності екологічній безпеці, при цьому дотримуючись стандартів, нормативів та лімітів; створення та забезпечення сприятливого середовища для життєдіяльності населення; збереження просторової та видової різноманітності природних об'єктів і комплексів; накладання штрафних санкцій за шкоду природньому потенціалу та погіршення його якісних особливостей та ін.

Отже, Україна має достатній потенціал в сфері екологічної відповідальності бізнесу, вона володіє достатніми людськими та науковими ресурсами, але наявний стан в значно поступаєтьс світовим стандартам та нормам. Для подальшого розвитку екологічної політики на вітчизняній території необхідна, перш за все, постійна підтримка і стимулювання зі сторони державних органів та інститутів в вигляді податкових пільг, відтермінування стягнення податків, зниження податку у випадку використання та закупівлі екологічно безпечних технологій. Ще одним важливим аспектом є формування екологічної відповідальності в самих співробітників та споживачів продукції, а також розвиток взаємодії компаній з громадськими інститутами. Успішне виконання всіх поставлених завдань забезпечить в майбутньому стійкий розвиток українських підприємств та бізнесу.